

Bevaringsværdige gravminder

Ifølge lov nr. 269 af 22. maj 1986 om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde skal der udvælges særligt bevaringsværdige gravminder. Det skal ske på den måde, at disse sikres nu og i fremtiden. Det var ordene i 1986, og de står stadig ved magt anno 2011.

Kirkeministeriet nedsatte dengang en arbejdsgruppe, som derefter kontaktede Statens Museumsnævn. Med de tre implicerede blev der så udarbejdet en vejledning. Denne vejledning arbejdes der ud fra, og deri ses hvilke kriterier der gør sig gældende indenfor bevaringsværdige gravsten.

Når et gravsten er registreret, må det ikke fjernes fra kirkegården, jf. lovens § 21, stk. 2.

”Gravminder”

Ved gravminder forstås udover gravsten alle former for mindesmærker, fx søjler, kors og skulpturer. Det kan fx være en karakteristisk indhegning - et smedejernsgitter. Det kan også være en speciel beplantning ved gravstenen.

Udvælgelseskriterier – følgende vejledende regler ligger til grund:

A: Alle gravminder, der er over 100 år gamle, bør i almindelighed betragtes for bevaringsværdige. *Her tænkes også på indhegningen, som kan være udtryk for et særligt egnspræg eller lokalt tradition.*

B: Af de gravminder, der i tidens løb har været typiske for kirkegården, bør der mindst udtages et eksempel af hver type til bevaring.

C: Gravminder, hvis udsmykning er af særlig interesse. *Fx relieffer, figurer, portrætter eller symboler, der relaterer til tidligere tiders smag og idealer. Disse kriterier har en kulturhistorisk interesse.*

D: Gravminder med lokalhistorisk navne. *Udviklingen i samfundet har betydet at lokalsamfundet gradvist er ved at miste sit særpræg. Slægtsnavne, som har været karakteristisk for egnen, bliver sjældne. Gravstene med gamle stednavne tages også i betragtning.*

E: Gravminder med særligt fyldige og interessante inskriptioner. *På nogle gravsteder findes fyldige inskriptioner, der beskriver afdødes vigtigste begivenheder i vedkommendes liv. Det kan også være afdødes særlige egenskaber. Stenen kan også indeholde titler eller stillingsbeskrivelser, som ikke forekommer mere. Denne kategori kan af kultur – og sproghistoriske grunde være bevaringsværdig.*

F: Gravminder udført af anerkendte kunstnere, eller som har særlig kunsthistorisk interesse. *Her tænkes for eksempel på gravminder, der i sin tid var udtryk for nyskabelse og dermed dannet forbillede for senere massefremstillede gravminder.*

G: Gravminder der bevarer mindet om fortjenstfulde mænd og kvinder. *Det er umuligt, at give nærmere vejledning med hensyn til, hvorledes man kan bedømme, om en person har gjort sig fortjent til, at hendes eller hans gravminde bevares. Det kan dreje sig om en særlig bemærkelsesværdig indsats inden for videnskab, kunst, erhvervsliv, i offentligt liv eller på anden måde. Det er ikke alene personer, der har haft betydning for landet som helhed, men også for personer, hvis virksomhed har haft særlig betydning for det lokale samfund, vedkommende har levet i. Dette kriterium kommer ind under ”fortjenstfulde mænd og kvinder”.*

Fx: I Sønderjylland er der gravminder efter personer, der har haft særlig betydning for den tysksindede del af befolkningen.

Kilde: Vejledning om registrering af gravminder, udarbejdet af Kirkeministeriet og Statens Museumsnævn, april 1987

